

ל. כ"ז ב"ט

בְּקִילֵי שְׁמִירָה

א

אותו ערב שבו יצאתי לשמירה היה בעונת האביב, לפני הפסח. עמק הירדן היה מכוסה ירק ורוח קלה ליספה את השדות. קוי השמש האחרונים אספו זה כבר את נגזותיהם ואפלולית כיסתה את הארץ. בריכות הדגים נוצרו לאורה הקלוש של הלבנה. ואני שמא ומתמיד היתה לי חולשה לטבע, אותה הבאתי אתי מעיר-הולדתי הנאווה, ישבתי בצל עצי-צפצפה גבוהים, הקשבתי לרשרוש החרישי ונפשי התעטפה והתמזגה בשירת-הטבע המנוונת. נוף זה שסובב אותי עורר בי הרהורים... נוכרתי באותו מאורע שגרם למהפכה בלחי ובהרגשתי.

...זה היה בדמדומי הערב של יום הכיפורים. אחרי שאכלנו את הסעודה המפסקת פשטה שמועה שהערבים מתכוננים לפרוע בגו פרעות. והיה יסוד להאמין בדבר, כי הימים ימי שלחי מלחמת-העולם השניה, שנאת-ישראל אפפה את רחוב היהודים ואות-הקלון ציין את זהותם ומופקדים לפורענות היה 'הזועות' שעברו על יהודי אירופה הגיעו לאזנינו. וגם אנחנו כאילו חיכינו ליום הפורענות הממשש ובא: ואולם הסתננו דעתנו מן השמועות והלכנו לבית-הכנסת לשהפחד מכאסם בלבנו. השמים היו מכוסים ענני אימה ואוירת חרדה היתה צטוכה על כל הקהל. בכל ה"מללאח" שרר חושך והושלך הס בסימטאותיו הצרות.

"משלמדנו ב"שמונה-עשרה" דובבו שפתינו תפילה אילמת וכל מלה יצאה ממעמקי לבנו. אני שמתי כל מעיני בתפילתי. והנה שמעתי לפתע קולות צוחה איומה שבקעה מאחך הדממה:

— יהודים!! הצילו נפשותיכם!!

נשארתי המום. בית-הכנסת התרוקן ברגע ואני עומד ליד אבי, יחד עם כמה זקנים שנשארו במקום, כאילו אין הדבר נוגע להם. כעבור רגעים מעטים נתעוררתי כמתוך חלום בלהות וצעקתי:

— גלך הביתה! יהרגונו!

באילו רק עכשיו תפסתי את הנעשה סביבי. המשכתי לצעוק, טילטלתי את אבי בכתיפיו. משכתי בשולי בגדו וצעקתי:

— אבי! אני מפחד!

* "מללאח" — גיטו יהודי במרוקו.

מחמת חולשה. ורק בקוח המחשבה על אכילה לשנבע הצפויה לי הנעתו את דגלי כשתן כבדות כמו אבן. סעדיה חברי, הנה שוכב לפניו אל הקוד. לא החלפתי, עמו דברים, מפני שלא היה לי כוח לדבר. בידיים רועות הוצאתי את לחמי קארגוי הנעול והתחלתי לאכול, במשך שעה קלה התחלתי לדבר אל סעדיה, והוא לא רצה לענות לי. נתחבתי למראה עיניו, שענותי סמרו ואימה גדולה אלוותני. שכחתי את רעבונני והתחלתי לספר לו כל מה שעבר עלי. השתדלתי לדבר אל לבו כדי להרגיעו. היתה זאת הרגשה כאילו אני אשם. שעה ארוכה עברתי עד שברגע קצת נחל מהטבח את ראשו אל הקיר, או ישבנו שנינו איש סגל דעון ומידרנו. בבכי הוא על חטאו הכבד נגדי ואני על עומק ירידתן המוקרית של האדם הרעב... אחרי שעתום גמרנו לבכות שנינו ונרדמנו רעפים ומוזעזעים...

ברכה לעם ישראל

הגנני חונך שוב לכפרותיך, ללמד את עונת הקיץ הנכנסת. והנה ביום הראשון שבאתי, יום שהתחלתי בעבודה, ולא עבר חצי שעה ויצא נחש אדסי והכישני. נמיד שלחו אותי למרפאת הכפר. ניגשתי והנה מרים החובשת הכניסה אותי לתחילתה. לטפל בי. שלחה לקרוא לרופא ומיד נתנו לי זריקות. צילצלו לבית-החולים בלינסון והם שלחו לי אמבולנס לקחת אותי. בא האמבולנס ואין לי כוח לשלם לו. באה משפחת קפלנסקי ושילמה עשר לירות. בבית-החולים טיפלו בי כאילו אני ילד שנולד מבטן אמו ואני מודה למשפחות בולטינסקי וקפלנסקי על השתתפותן בצערי ועל ביקורן אצלי בבית-החולים. כך גם לאחיות ורופאים על טיפולם בי. לכולם שלחה ברכת ה' וברכת כל עם ישראל.

הפעם אמיים בברכה לכל עם ישראל, שנצליח ונשתרש במולדתנו הצעירה, אנו וכל בני ישראל. אמן, כן יהי רצון.

זכריה נסים

פרוודור ירושלים — כפרותיך.

— מה הקל בדבר — ענה אבי — אם נמות פה או בבית?
 אך אני הנער, תוספתי לבכות לשמע משפט תרוץ זה. גם על לחץ של
 אבי ראיתך בעמם הראשונה דמעות. כאבניתיך שוקפות. מה יקרה לי אז פניך
 של אבא שנישטששו מבכי... תוספתי להתחנן לפניו:

— אבי! נלך הביתה! אני מפחד! איני רוצה שישתטוני!
 סוף סוף נעתר לי. לקח את ידי בידו וירדנו במדרגות.

הרחוב היה שומם, יללת הרות המתה בו כיבבה תנוקה. כוכבים מעטים
 השקיפו מבין העננים, רמון ורקודו תוסיפו על פחדו. אוריה מחזירה אין קול
 ואין קשב. דממת אלהים בכל. כל השערים בעוליים, כל החלונות מוגפים. המות
 באיים על הכל. גופו רעד מפחד ושיני נקשו. צעדתי קדימה וגרתי את אבי
 אחרי, וכשהגענו הביתה נפלתי איך אונים אתו חום וצמרמורת. אמי השכיבתני
 במיטה ושפטתיה בוכה ומדברת על המשיה.

„משיה...“ — אמרתי ונרדמתי כשמלה זו על שפתי.

באותו הלילה שמעתי בתלומי תרועת שופרו של אליהו. ראיתי את בתי
 האולפנא של תינוקות דבית דבן גישאים השמימה עם תלמידיהם בדרום
 לירושלים. בבית העלמין שמעתי קול המון. כקול שדי. עצם מצטרפת לעצם
 ועלילון נרקמים עור וגידים. קרובים ובני משפחה נופלים זה על צווארו של זה.
 במחנה המתים המיה והמולה. כלם נבלעים בחיק האדמה ונוסעים לירושלים
 בגלגל מחילות. כל בית ישראל מרחמים באויר, כנחילי ארבה. מחנות סחנות.
 כולם נכנסים לירושלים העיר מתרחבת ואיש לא יאמר לתברו צו לי המקום.
 בית המקדש יורד משמים בתבניתו, בלוח קולות וברקים, ועגני שכינה שורם
 עליי. כל אלה ראיתי בחלומי התחלתי לצעוק: „קחוני אל תלזבונני!
 אבי...“ או התעוררתי מלטיפת דת תורקה של אמא. היא ישבה על ידי וניגבה
 את זיעתי. שלהבתו המוקדת של הנר האירה את החדר האפל. אני סיפרתי
 לאמי את דבר התלום ושאלתיה:

— היכן היא ארץ ישראל, אמא?

— רחוקה ר-ת-ו-ק-ה — ענתה אמי.

— מדוע אין יחדים הולכים אליה?

— עוד לא הניעה השעה בני. אלה שרצו לדחוק את הקץ נקברו
 חיים — ענתה אמי באנחה.

מאז אותה המאורע רדף אחרי סיוט הגולה ולבי היה מלא כיסופים לארץ-

ישראל.

שוב עולים בי החתורים על צעדי הראשונים בציונות.
 מלחמת העולם השנייה נסתיימה אבל בארץ ישראל רק התחילה
 המלחמה. אניות המעפילים של שרדיו מחנות המות באירופה התדסקן על
 שערי הארץ הנעולים ביד אכזרית. בעירנו הקטנה התארגנה אגודה ציונית,
 ציונות ממש לא ידענו מהי. אבל הרגשנו צורך ורצינו גם אנחנו להתעורר
 ולעורה. בעונג שבת היינו מדברים ושרים על ארץ ישראל. חוקנים היר
 מסתכלים במעשינו ומושכים בכתפיהם כאומרים: אדרבא! יקומו הנערים
 וישחקו לפנינו. פעם כאשר דיברתי בהתלהבות על ארץ ישראל, הגיע לאוני
 קול לעג של חכם אחד, שאמר: „גדל האפרוח וצמחו נוצותיו...“ ובעוד חזי זה
 מפלח את לבי קם שני וחזיקו אתרו: „עלה מהנחל ונתיבשו דגליו. מטיף הוא
 לבעלי שערות שיבה!“

נפגעתי. כמעט ופרצתי בבכי. אבל התגבחתי ושלטתי ברוחי.

אותו לילה על משכבי זעקה נפשי: ריבונו של עולם, האם רק אני
 אתב את ארץ ישראל? בני משפחתי, עשרה במספר, ישנו צפופים ודחוקים
 ונחרותיהם עוררו בי רחמנות. לא! — אמרתי בלבי — אלהים לא רצה בענינו
 ובצערנו. בנו ורק בנו תלוי הדבר. אלפי שנות הגלות הפכו אותנו לטפילים.
 התרגלנו לחיות בתסותם של אחרים והיזמה ניטלה מידינו. לכן אין אנר
 מסוגלים לנתק את כבלי העבדות...

ובאותו הלילה גמלה בלבי ההחלטה לעלות לארץ ישראל. ואז ירדה
 עלי מנוחה נפשית ונרדמתי, כאילו הוסרה מועקה מעל לכי.

באותו הזמן נודע לי על ארגון עליה ב' מצלגיד. עזרתי כפי יכולתי
 לארגן עליה זו בעירי. ובחול המועד פסח ארוחי את מיטלטלי ושמתי לדרך
 פעמי. אלא לשמועת העליה נתפשטה הישו מהר, חרם הנסיעות של יהודים
 צעירים ממרוקו עורר את חשדם של השלטונות. נעצדתי בגבול למרוח הדלכות
 המסודר שלי והחזרתי לעירי. בפעם השנייה עברנו בלילה את הגבול ברגל,
 מאחורי החרים, סחור-סחור, בסכנת נפש. ובבוקר היינו כבר מעבר לגבול,
 כשבגדינו קרועים ומבשרנו זב דם.

בלילה אפל אחד ישבנו על חוף שומם ועברנו בסירות לאניה שעגנה
 שם, במפרץ טבעי. זו הייתה האניה הראשונה מצפתן אפריקה. הקשר הראשון
 מזה אלפי שנים של גולים אשר עברו עליהם שבעת מדורי גיהנום של גירושים
 ופוגזמים. ורצה הגורל, ובעוד אחרוני העולים מחכים על החוף — באה
 המשטרה למקום ואנחנו נמלטנו באניחנו כנגבים. כך נסרדתי מן הארץ בת
 ישבו אבות אבותי מזה מאות ואולי אלפי שנים. נשארתי תקוע על סיפון
 האניה, נדהם ותפוס מחשבות ונתעטפתי במין תוגה שירדה עלי, עד שהרגשתי

צמדמורת מלכות הים שחדרה לעצמותי, אז ירדתי למקום משכבי, כשמשיגי
וזלוגת דמעות, וכך נרדמתי לקול קצב טרטורן של המכוונת בבטן האגית.

חינו באניה היין קשים ומרים, הכל היה במשקל ובמשורה, ביסקויט
במלח ומי-חלודה היו מנות לזמנו, כינים התחילו לאכול בבשרנו ושרצו
בגופנו, האגית ניטלטה בסערות ים וכל פעם אמרה לרדת למצולות.

אני חשבתי עצמי למת, התעלמתי מהכינים, מהלכלוך, מהרעב, וכל
תקופי היתה שביום מן הימים יבוא הקץ לגדודי, והנה, ביום העשרים ושלושה
לחלגתנו, עם עלות השחר, נתגלה לעינינו באופק המזרחי הוד הכדמל, רצועה
צהבה שרק קוי די-שומיה בלשו מתחת לגושי העננים, אשר התמזגו בתכלת הים
לטבלו בו, כל הלילה הייתי מרחק להרטום האניה וחיכיתי בלב פועם ומלא
התרגשות לקראת הפגישה הראשונה עם חוף המולדת, עמדתי בלי נוע, טל
השחר ירד עלי ורוח קלה וקריה טפחה על פני נפיורה את שעדותי, לאשרי
לא היה גבול, אף פעם לא נשמתי כל כך בהנאה ושאפתי אויר לתוך ראותי
בתענוג מיוחד כל כך, ראיתי את החוף הנכסף, אהוב לבי, שכל כך התגעגעתי
אליו, אילו ידעתי שאגיע יותר מהר בשחיה — לא הייתי מהסס לקפוץ מן
האגית, מראה הכדמל היה נהדר, וקף שרטוטים ורישומים הנמשכים זה אלפים
שנה, בו טמון חלומן של עם שנאבק על קיומו ושמר על עצמאותו ויהודו
היהודני, זהו הנוף האצילי שקידם את פני אניתנו הדלה, אשר שטה על חופו
דחשיכה בניס לצבולף, הנוף היה ערטה ערמל ורווי טל השחר, כולו אומר כבוד,
תדגשת גאיה לאומית אחזה בי למראתי.

כשהגיעה האניה לרציף, והורידונו ממנה בכוח, התכופתי לאדמה
ונשקתי את עפרה בלהש מפועלי הנמל, הסתכלו בי בתמהון וחיוך קל על
פניהם.

גורשנו לקפריסין, אבל לא עבר זמן רב — ואנו חורגנו לארץ יעדנו
לעולמי-עולמים.

ג

כשהגעתי לארץ הייתי מאושה בלי גבול, מיד התגייסתי לצבא
ולהתלהבותי לא היה קץ, הכל נראה בעיני חודש: המדים, תדגילי הסדרה
השפה העברית, הכל... ידי חיבקו נשק עברי, הרגשתי עצמי בטוח על אדמת
ישראל המנוצקת, הרגשתי עצמי חפשי וגאה.

היתה שעת מבחן למדינה במאבקה הקשה נגד שכניה הרבים, ואנחנו,
צעירים מכל קצות תבל, היינו דרוכים ומתחזים, מילאנו את תפקידנו בכל
יכלתנו, בלהט ובמסירות, ביחידתנו היו "צברים" מספר, בהם ראיתי את

הטיפוס היהודי החדש — חפשי מכל הסביכים נפשיים, בלתי מתקוצע ובלתי
מורא ופחד, גאים ברתם וזקופים בקומתם, פשוטים וישרים, הם היו לנו למופת
בנכונות ההקרבה שבהם, שבילי הארץ מוקרים לחם כעשד אצבעותיהם,
ימי בצבא היו ימי טיפוק וחניות נפשיות, לא הרגשתי אף פעם שעמות
וריקנות, כל עבודה וכל תפקיד גרמו לי נחת-דוח, התהלכתי במדים שלי זקוף-
קומה כנרביית וכשניצחנו היתה לי הרגשה שאני ניצחתי.

אחרי שחרורי מהצבא, באתי לשכון בירושלים, אז חלפה ההתלהבות
וחיי יומיים האפורים, התחילו להנחיל לי אכזבות, גורלו של היהודי הנווד
דבק בי, במקלי ובתדמילי נדדתי מעיר לעיר, לא פעם עמדתי על סף האוש
ונאבקתי קשות עם עצמי, השנים שאני יושב בארץ העמידוני בכוד הנסיון
והפכוני לגבר, הייתי צריך לפרנס את עצמי, ואם ידי לא השיגה ישנתי על
בטן ריקה בגנים הציבוריים, הייתי מחנך את עצמי ומקפיד על התנהגותי,
למדתי להכיר את החיים מקרוב, שכחתי את ראגתה של אם וטיפולה המסור,
צרות רבות עברו עלי, אהבתי לארץ העמידתני במבחן — ואוכל, לא היה איש
שיריכני וינהלני בנתיבות חיי הארץ ויכניסני להיכלם, לבדי על בעיותי,
במשך ארבע שנים, עד שהתחלתי להכיר את תנאי הארץ המיוחדים, עד
שהשכלתי לפלס לי דרך ללשונה ולתרבותה.

יום אחד נזכרתי באותם ה"צברים" בני המשקים שהיו אתי בצבא,
ואמרתי: אעברה נא את הארץ הזאת, שעודה זרה לי, שמתי פני לגלגל
ורק נכנסתי לתחומה, הרגשתי את עצמי כקולומבוס בשעחו, שדחתי קסמו
לי ושבנו את לבי, כאילו מצאתי רק עתה את ארץ חלומותי, אותה ראיתי
בדמיוני כשלמדתי תנ"ך בימי ילדותי, האביב פרח בכל הדרו, השדות היו
מכוסים ירק וכלניות קישטו אותם, כל הדרך ראיתי ישובים ובהם אנשי עבודה
ועמל, עליהם שמעתי אך מעט.

נקודת חניית הראשונה היתה תל-חי, שם ישבתי ליד מצבת הארית
ההתיחדתי עם זכרם של טדומפלדור וחבריו, הוא השרה עלי עידוד ותדגשת
גאיה לאומית וכשעזבתיו הייתי מלא רשמים וחרונות.

התרמון רבץ במקומו כזקן שבחבורה, פסגתו המכסיפה בלבוננית
כיפתה נישאה לתוך העננים, תפארת קדומים היתה נסוכה עליו ויפעת
מסתורין כיסתה בצעיפה על מכמני עברו, חוליות הדי נפתלי כאילו שימשו
גבול למרחבי הגליל, שירה-נשמעה מהשדות בערב וציוץ הצפרים היה מדנין
את הלב בבורק, ראיתי את קצודת הכ"ה בבני-יושע השוכנת כאילו על
בלימה, וכשהגעתי לראש-פינה, התעכבתי שם והייתי סקרן לראות את
המושבה מקרוב, בכניסה למושבה ראיתי את עצי הית, סמל הארץ הקדומה,
משני צדי הכביש נישאו למרזמים עצי צפצפה גבוהים ודוממים, ושיבה

בקליפתם השסועה. כשהפעלתי בהר דאיתי את קצה המורח של הכנרת. אשר נחמוג באופק עם ענני הירקיע המחלחלים כים.

פתאום הרגשתי עצמי דבק בנוף הזה. ורציתי לרווח בו את צמאוני עוד. המשכתי דרכי לצפת. עירם של רבי יוסף קארו. של הארץ הקדוש ושל אלקבץ. אשר פוטו שרתי עוד בגולה.

אך נכנסתי לתחומי צפת ראיתי את המצודה המשקיפה ממרומי ההר. כשעליתי בהר והגעתי לרגלי המצבה ראיתי בכל הודיה. בעמידתם האיתנה של לחמיה נחתם גורל העיר. הם נפלגו למען כבוד ישראל ותחיתו. ניצוצות של אגודת פלאית על תחיתו הלאומית של העם היהודי נישאים ממנה עם כל המית רוח. דומם ישבתי והתיחדתי עם זכרם של הללים אלה שבמותם ציון לנו חיי חירות עצמאיים. באותו רגע הוצף לבי גל של אהבה מתחדשת לארץ. לתריה ולשדותיה.

קמתי משם ונסעתי לטבריה. מראה הכנרת היה גם הוא חנייה גדולה לי. אגודות ושירים קראתי ושרתי על הכנרת ועכשיו אהבתיה עוד יותר.

מטבריה נסעתי לעמק הירדן. ראיתי את הטנק הסורי התקוע בגדר דגניה שעליו שמעתי ולא זמנתי. מראהו הרטיט את לבי. כאילו ראיתי בעיני את הסכנה בה היה נתון המשק.

ביקרתי בעיר ג'ג'ה. הנראית מרחוק כג'רדן פורה. כולה טובלת בירק ומטעי הבגנות עוטרים אותה. ראיתי את המקלטים העצומים בהם ישבו חברי המשק כל זמן שהפגזות.

גם בשאר ישובי עמק הירדן ביקרתי והתפעלתי מן הנוף הנהדר הזה. נשאיתי לשבת בעמק זה. בקרבת הכנרת אותה אהבתי. סוף סוף. אחרי עמל ותלאות. מצאתי את המבוקה.

ד

הרהורי הפליגו לענין אחר... עולה בי זכר שיחה עם ידיד בעוריים. אשר פגשתיו בביקורי בירושלים. שנינו עלינו יחד לארץ. יחד היינו בקפריסית. כתף אל כתף בצבא. הוא היה מיואש ומאוכזב ועמד לעזוב את הארץ. הודעו עתי כשמעתי זאת מפיו.

— האם ארבע שנים בארץ לא אילפו אותך בינה? — אמרתי לו כמעט בכעס.

— תראה! — אמר לי — לא על ירושלים כזאת השבתי. הוא אמר לי את ביקורי הראשון בירושלים עוד בזמן שהייתי בצבא. כל תודך הייתי מלא התרגשות. הלא מאז היותי ילד צרג לבי לירושלים. חלמתי עליה ואהבתי אותה. התכוונתי כל הדרך לראות ירושלים שתד

קדומים נסוך עליה ציפיתי לראות את תומותיה. את שרידי בנינה הקדומים. ואולם כשנכנסנו לירושלים רכחה אכזבתי. ראיתי לפני עיר ככל הערים. בניניה ורחובותיה — ככל כרך אחר. כעבור זמן השלמתי עם ירושלים זו ואהבתיה גם כך. וקיום אחרי ארבע שנים. ידעתי מה אענה לו. אמרתי:

— לא מתורבן העיר ניבנת. יעקבו אל תחפש יום אתמול כל עבר. ירושלים זו שראות עיניך לא בן עם נבנתה. והיא ירושלים התולצית. שבנתה בעמל רב ובהעזה גדולה. אמר לי:

— ותלול השבת בפרהסיה ברחובות ירושלים? אלו לא יהודים אצלנו היו רוגמים על דבר כזה!

— אני יודע שגם אתה אינך מתפלל! — אמרתי. — נכון. — ענה ידדי.

— בגולה היו מתפללים שחרית ביתם השבת — אמרתי — ואחר הצהריים נוסעים באוטובוס לקולנוע. אבל להבעיר אש לא היו מעזים. וכאן החיים יותר טבעיים.

חויכות שבינינו נמשך עוד זמן רב. לבסוף נגענו בבעיות המיוחדות של עדתנו.

— הקושי המיוחד שלנו — אמרתי בהמשך השיחה — גובע מרגש נזיחות בגלל היותנו מפגרים בתרבותנו וברצוננו להתגבר על חולשה זו. אנו אומרים שמפלים אותנו לרעה. אנו צריכים לחתור להרגשה של בן בית בארץ הזאת ולהשתתף בבנינה ולא לברוח מן המערכת.

— הגה אתה הולך ללשכת העבודה ושולחים אותך לכביש. — ענה ידדי.

— למה לא? — אמרתי — אתה נראה בריא? — שכחת מי עוסק בעבודה כזאת אצלנו?

— לא שכחתי. אצלנו עובדים בכביש אסירים שנדונו לתקופת-מאסר ארוכה ולעבודת-פרד. אבל הרי כאן זוהי מדינתנו לא אסירים ולא זרים יבנו לנו אותה. על כך גאותנו. שבמו ידינו סללנו כל מטר בכיש ובמו דינו עיבדנו כל דונם אדמה. כשמא חברי הקיבוץ שלי לעמק מצאו שם רק קוץ וחרדר ובעות קדחת. ממארת. ועכשיו היה העמק לג'רדן פורה. הם אינם מתביישים בעבודתם. בכוח העבודה יש לנו מדינה.

ידדי הקשיב רב קשב ונתן בי מבט מהסס. כבלתי משוכנע.

— אני מבין מדוע היינו מאושרים בצבא. — הוספתי — וכשהשתחררנו התחילו היאוש והריקנות מקננים בלבנו. באנו לארץ לקראת חיים חדשים. חיים אלה מצאנו בצבא. אולם אחרי שחרורנו חזרנו לחיי הגיוון. הרגשנו

עצמנו מיותרים אין מי שיאמר: „המדינה נזקקה לך! עשה זאת וזאת“ חוזר
לחיי ה„מלאכה“ ועתה — בירושלים, ולא בפאס או בקופלנקה חיינו
התרוקנו מתכנם וכל אותו הנוער הבא ליום אינו מוצא את דרכו לחלוציות...
כאן הפסקיני ידידי ואמר:

— אשמת ההסתדרות הציונית היא, שלא חינכה אותנו לכך.
— לא, ידידי. גם אני חשבתי כך לפני זמן. אבל דע לך, שאין הציונות
נקנית מבחורין. הציונות צומחת מבפנים, בשקשקתה של המהצבא סבלתי
וגדדתי. היאוש והריקנות קיננו בלבי. לפעמים היה לי חשק להימצא בבית-
סוהר, ובלבד שלא אישן ברחוב ולא ארעבי ללחם. ואולם, אחרי תלאות
ושנות נסיון, מצאתי מקומי בחברה הפשית, חברה בונה ועובדת. שם אין
ריקנות ואין בטלה. יש לי סיפוק, כי חיי אינם שייכים עוד דק לי לעצמי,
אלא לכלל החברה. כמו שאמר החכם הקדמון: „אם אתה חי רק בשביל
עצמך חייך אינם חיים“. האדם צריך להיות אחד הגורמים הנותנים ממצב
ומכרח לעיצוב דמות החברה, עד כדי שיורגש חסרונו בתוכה. בתנאי חיים
אלה יש לאדם סיפוק נעלה הוא נהנה מיצירתו ומיגיע כפינו, זהו ידידי! —
אמרתי — כל מה שאתה שומע מפי, נתנסיתי בו אני עצמי. הלאו היה מי
שיאמר לי כל אלה תחילה, אז היה חוסך ממני חיבוטים ודכים.
לבסוף קמתי, טפחתי לו על כתפו:
— עצמך לך, שתצא לטיול בגליל ונראה אם לא תוקסם.

...רגלי קפאו מצינה השחה התדפק על קרי המורת החשופים, טרטוד
מכוניות העובדים היוצאים לשדות הגיע לאזני. כיהפתי את רובי על שכמי
והלכתי לישון. לילה ארוך של הרהורים היה זה...

ש. הכלפוני

ירושלים, אפריל 1952.

היום הראשון

דוב פסע בצעדים אטיים בין עצי האקליפטוס הכחושים. עצים
משונים — וירהר בלבן — רזים וחיוניים, חשופים חללים, לא צל להם ולא
מעטה של אנוב. אינך חש כלל כי יער הוא זה, כאילו הית מתלך בין בדי
התיאטרון, בין עצי גייר.

החורשה הקטנה נידלדלה והלכה, עציה נתמעטו ככל שדוב קרב לשער
האדום. מה אומר לו לכשאפגשנו? — וירהר בלבן. — האם ירגיש מיד
בהתרגשותי בקולי הבלתי-בטוח, בשפתו המנומגמת, בתנועותי ההססניות,
בחולשתו ורפיוניו? — שוקה אתה! — נוף בעצמן. — הן אמש נפגשת עמו
לראשונה בחדר-האוכל.

דוב נעצר. זכרונות יום אתמול כה עזים ומבישים היה שנאלץ להיעצר.
כיצד קרה הדבר שהוא, בחור אשר עמד מול שלהבת הכבשנים, אשר הכריח
ובכח בעצמו, הוא אשר במשך עשרים שנותיו התנסה והתיסר אולי יותר מכל
נער אחד ברחבי תבל, — דוקא הוא היה אתמול כה חסר-אונים ומגוחך, כה
פתי, פתי, פתי!

עוד באוטובוס גילה את חולשתו. הרי נתנסה במסעות למכביר בדרכי
אירופה, על קדונות-פתח ובתוך קרונות-שינה מהדרים, מתחת לעינות
החדדות של שוטרים, בלשים ואנשי-המכס, ופתאום, ריבונר של עולם! עשר
פעמים שאל את הנהג: „חבר, האם רחוקה היא עוד גירעם?“. „חבר, האם
עלי להכונן כבר לרדת?“. הכל נעצו בו מבטים ממוהים, אך עד מהרה
נתחורר להם כי יושב ביניהם בחור חדש, הטועם לראשונה את טעם הארץ.
— שב בשקט, בחור, אני בבר אגיד לך. — השיב לו הנהג בחינה.

דוב ראה בראי כי חידך זה ברנב ומפולש הוא: „טרי“ אתה.
דוב הפנה את ראשו ספק, ככעס נספק בעלבון. השקית מבעד לחלון
גבעות חדוגניות מצבע אפורית משעממת, חורבנות, פזורות, שדות, חרזים,
שקמה והרגשת בדידות, לפתע גתקשבו עננים בשמנם וסילגנות, עזים ניתכו
על הארץ. הרגשה ביתית, ומרניעה נשתררה בקרבו. לפחות משנה המוקד
לו — גשם, הרבה שמע, דוב על השרב בארץ, הזאת והטיפות, הכבדות החורר,
בו במידת-מה את הרגשת הבטחון.

— בחור, אתה עם המגבעת, עוד מעט אני מוריד אותך.
הנהג, ביטא את המלה „מגבעת“ בהנאות בלתי-מסתובות. דוב כבש את
חמתו, שגיאה ראשונה, לא מעט הזהיר והו השליחים: אל תחבוש מגבעת ואל
תלבש כחפיות. תראה — רצה להיות מבוגר ועצמאי ולא קשלים. עם עצותיהם.

המשתתפים בקובץ:

אליהו סלדינגר-סלע (תל-ירוחם): בן 20, מסייר שבבוקובינה, רומניה, עלה לארץ ב-1947 בעליה בלתי-ליגלית לאחר נדודים של שנתיים וחצי באוקראינה, פוזנאן, טרנסדניסטריה, רומניה, הונגריה, אוסטריה, איטליה ומחנות קמריסין. קיבל הכשרה במשק המועלות במחנות הקמת במסגרת עליית הנוער. קורס מודרי למורים בעיר טרם, ירושלים. מרחי בבית-התיכון בתל-ירוחם.

זכריה נסים (פרוזדור ירושלים): בן 18, יליד טיילת, תימן. שולית-מחוזים לודד מילדותו. עלה לארץ עם הוריו ב-1949 במכצע, מרבד הקסמים, חניך הגנ"צ, ממתישבי, פרוזדור ירושלים.

ש. הכלפוני (ירושלים): בן 22, יליד העיר סופרו במרוקו. עלה לארץ באוגוסט 1947 דרך אלג'יר וקמריסין ב. היהודיה הלוי, אניית-המעפילים הראשונה מצפון אפריקה. למד בסמינר עברי למורים בקובלנקה שנוסד ב-1945. מורה ומדריך תנועת-העובד בשכונת בקעה לירושלים. חייל בצבא התגנה לישראל במלחמת-השתדלנות. שמו המלא: שלום כללון.

דוב קוסטלר (קבוצת המדיה): בן 24, מצ'כוסלובקיה. מפעילי תנועת נוער ציונית-הלוצית בברטיסלבה. עלה לארץ ב-1949.

מ. טיטלבוים (שיכון דוד, נתניה): בן 27, מביילוריי, פולין. תלמיד בית-ספר עברי בלודז'ו. מאז 1939 — חוטב-עצים בטיביר ואחר-כך מכוני במרקוזה. אחרי המלחמה חזר לפולין. עבד לעת-תאיל בעתונות יהודיים וטייע באיסוף חומר לארכיון ההיסטורי הקהילתי. עלה לארץ ב-1950. תלמיד אולמן.

א. דינוך (קרולין, חיפה): בן 42, יליד קובל, ווהלין, מורה למקצועות היהדות בבתי-ספר יהודיים בפולין ומחבר סיפורים ומגולוגים דרמטיים באידיש. הוציא קבצי סיפורים באידיש ב-1939 ו-1949. עלה לארץ מפולין ב-1950.

דן אמנון נמט (חולון): בן 27, אב לשני ילדים. מפעילי-חמבבי והצטייח בהונגריה. עלה לארץ ב-1947 בעליה בלתי-חוקית" מבודפשט. לאחר מעצר שנה

11 חב

ש ב ט י ם

קובץ סיפורים ודשימות של עולים חדשים

ערוך בידי
ברכה חזק

המלחמה והגבורה

מעכרות
הספריה

892.408. 2415. מ.

עם עובד - תל-אביב
השי"ג

Handwritten notes in Hebrew, including a date "2.2.57" and a signature.